

Індекс європейської інтеграції країн Східного Партнерства

Плотне видання

Листопад 2011

Основні тези

- Україна — країна, що свого часу вважалася флагманською країною Східного Партнерства, — за багатьма показниками відстає від Молдови і Грузії. Такий результат свідчить про те, що політична воля кожної з країн Східного Партнерства є рушійною силою європейської інтеграції. Саме наявність політичної волі пояснює відносний успіх Молдови і Грузії.

- Молдова досягла найбільших успіхів як у сенсі поглиблення контактів з ЄС, так і з точки зору внутрішніх перетворень. Другу сходинку посіла Грузія, яка опинилася попереду України у внутрішніх перетвореннях, а також інституційному забезпеченні європейської інтеграції. Україна, хоч і займає другу сходинку у сенсі поглиблення контактів з ЄС, відстає від Молдови та Грузії у двох інших складових. Вірменія випередила Азербайджан та Білорусь, тоді як Білорусь посіла останню сходинку.

- Серед країн Східного Партнерства можна умовно виділити дві групи: Україна, Молдова і Грузія — країни, які декларують мету набуття членства у ЄС і мають порівняно вищі показники; Вірменія, Азербайджан та Білорусь — країни, які не прагнуть приєднатися до ЄС і, відповідно, демонструють нижчі показники.

- Україна демонструє найбільший розрив між інтенсивністю і глибиною зв'язків з ЄС, з одного боку, та рівнем внутрішніх перетворень, з іншого боку, порівняно з іншими країнами Східного Партнерства. Іншими словами, незважаючи на відносну розвиненість зв'язків з ЄС, Україні не вдалося досягнути значних результатів у сенсі наближення до стандартів ЄС. Для порівняння, Грузія і Вірменія демонструють вищий рівень наближення до стандартів ЄС, незважаючи на нижчу розвиненість контактів з ЄС. Таким чином, можна констатувати, що Україна не повною мірою використовує можливості, що їй пропонує інтеграція з ЄС.

- Найбільше вражає розрив між доволі високим рівнем економічної інтеграції з ЄС, передусім взаємної торгівлі, та досить низьким рівнем розвитку ринкової економіки та бізнес-клімату. Україна має найвищий бал серед країн Східного Партнерства щодо рівня економічної інтеграції з ЄС, але найнижчий (за винятком Білорусі, яку Україна тут випередила) щодо ринкової економіки. Низький рівень розвитку ринкової економіки є певним парадоксом з огляду на те, що Україна завершила переговори щодо глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі, тоді як Молдова лише має розпочати такі переговори, а інші

країни Східного Партнерства — у більш віддаленій перспективі.

- Україна також поступається Грузії і Молдові з точки зору Інституційного забезпечення європейської інтеграції. Йдеться про координаційний механізм європейської інтеграції, систему адаптації законодавства та координацію зовнішньої допомоги, а також залучення громадянського суспільства.

- У кількох секторах Україна поступається не лише Молдові і Грузії, але й Вірменії. Одним з таких секторів є «Якість Урядування». Також, у секторі «Верховенство Права» (розділі Судочинство) Молдова, Грузія та Вірменія випередили Україну.

- Сфери, в яких Україна демонструє порівняно високі показники: «Політичний Діалог з ЄС» та «Торгівля з ЄС», а також «Свобода, Безпека і Правосуддя» (хоча в останньому секторі Молдова випередила Україну, особливо у вимірі наближення до відповідних стандартів ЄС).

Довідково

Індекс європейської інтеграції країн Східного Партнерства має на меті здійснення щорічного оцінювання процесів європейської інтеграції у країнах Східного Партнерства — Україні, Молдові, Білорусі, Грузії, Вірменії і Азербайджані — у порівняльній перспективі. В рамках Індексу розглядаються три основні виміри європейської інтеграції:

- глибина та інтенсивність зв'язків з ЄС на різних рівнях (починаючи від політичного діалогу і торгівлі і завершуючи секторальною інтеграцією та контактами між людьми);
- внутрішні перетворення у країнах Східного Партнерства, які наближують ці країни до стандартів і практик ЄС;
- інституційне забезпечення європейської інтеграції.

Кожна з цих складових містить низку секторів, які у свою чергу скомпоновані з низки розділів, підрозділів, питань та індикаторів. Детальний зміст пілотного видання Індексу можна знайти на веб-сторінці проекту.

Понад 30 експертів з країн Східного Партнерства та ЄС працювали над розробкою пілотного видання Індексу з січня 2011 року, спираючись на консультації з більшою кількістю експертів з громадського сектору та інституцій ЄС. Зміст та методологія Індексу будуть доопрацьовані на основі відгуків та пропозицій ширшої аудиторії. Перше повноцінне видання Індексу буде представлено у квітні-травні 2012 року. З того часу Індекс стане щорічним.

Індекс слугуватиме інструментом адвокації реформ у країнах Східного Партнерства з боку громадянського суспільства цих країн, а також сприятиме запровадженню принципу «більше за більше» (більше підтримки і залучення у відповідь на здійснення реформ) з боку Європейського Союзу.

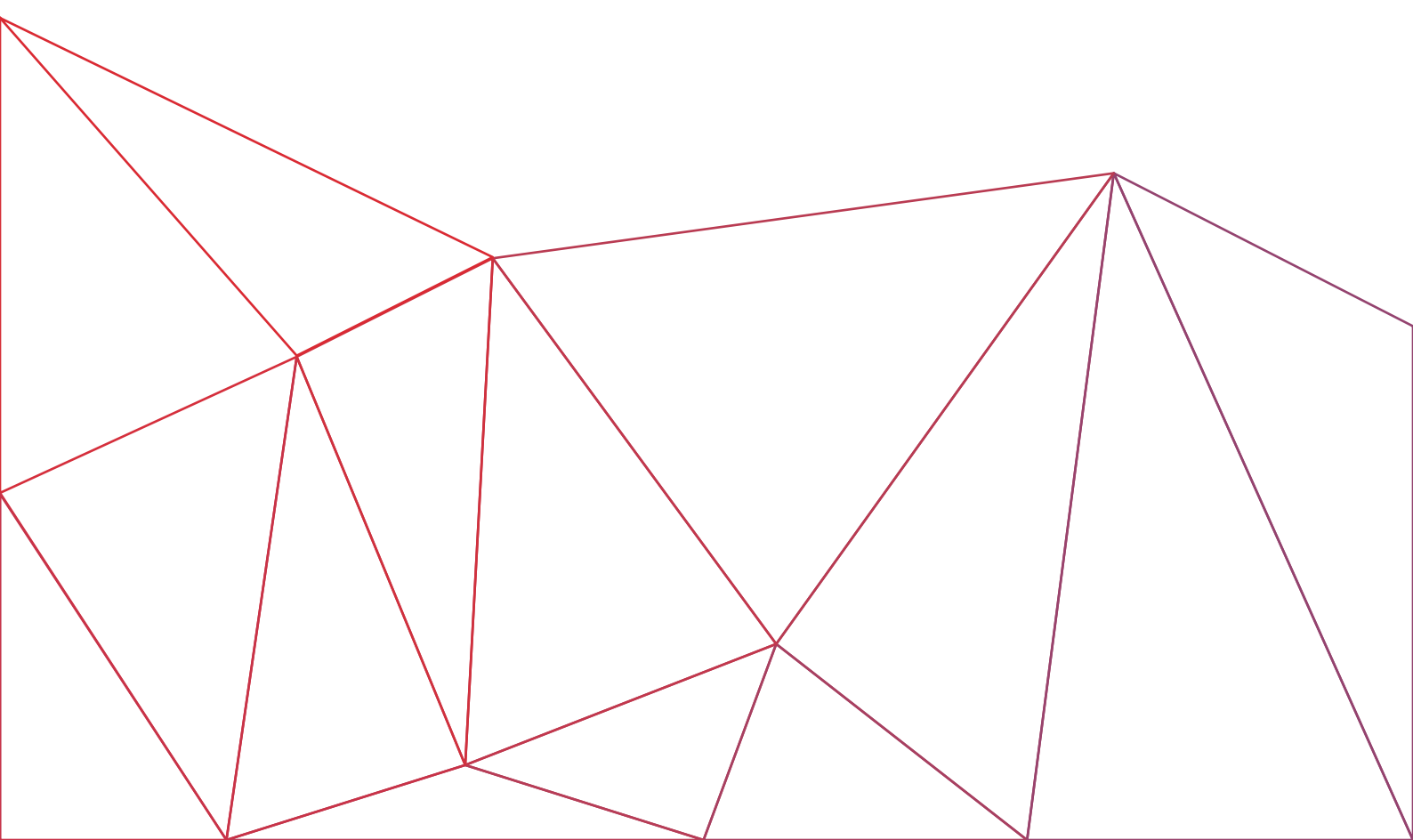
Презентація пілотного видання Індексу відбулася у Познані в рамках Громадського форуму Східного Партнерства 30 листопада 2011 року.

Контакти

Ірина Солоненко
 директорка Європейської програми
 Міжнародного фонду «Відродження»

тел.: (044) 461 95 00

Ел. пошта: solonenko@ifrf.ua

ВИМІР ЗВ'ЯЗКІВ З ЄС

1. ПОЛІТИЧНИЙ ДІАЛОГ
 - 1.1 Двосторонні інституції
 - 1.2 Багатостороння співпраця та Східне Партнерство
 - 1.3 Співпраця у сфері зовнішньої політики та безпеки
2. ТОРГІВЛЯ та ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ
 - 2.1 Взаємна торгівля
 - 2.2 Торгівельні бар'єри
3. СВОБОДА, БЕЗПЕКА та ПРАВОСУДДЯ
 - 3.1 Візовий діалог
 - 3.2 Міграція та притулок
 - 3.3 Облаштування кордонів
 - 3.4 Безпека
 - 3.4.1 Організована злочинність
 - 3.4.2 Відмивання грошей, включно з фінансуванням тероризму
 - 3.4.3 Наркотики
 - 3.5. Правосуддя
 - 3.5.1 Співпраця у сфері правосуддя: кримінальні та цивільні аспекти
 - 3.5.2 Затримання та позбавлення волі
4. ЕНЕРГЕТИКА та ТРАНСПОРТ
 - 4.1 Торгівля енергоресурсами
 - 4.2 Інтеграція до європейських транспортних коридорів
5. ОСВІТА та КОНТАКТИ МІЖ ЛЮДЬМИ
 - 5.1 Мобільність (академічна та студентська)
 - 5.2 Участь у Програмах та Агентствах Спільноти
6. ДОПОМОГА ЄС
 - 6.1 Загальна допомога Європейської Комісії
 - 6.2 Європейський інструмент сусідства і партнерства (ЄІСП)
 - 6.2.1 Національний компонент
 - 6.2.2 Регіональний компонент (ЄІСП-Схід)
 - 6.3 Глобальні та тематичні інструменти
 - 6.4 Європейські фінансові інституції
 - 6.5 Спеціальна технічна допомога

ВИМІР НАБЛИЖЕННЯ ДО СТАНДАРТІВ ЄС

1. ДЕМОКРАТІЯ
 - 1.1 Вибори (національне законодавство)
 - 1.1.1 Справедлива виборча кампанія
 - 1.1.2 Законодавче забезпечення та застосування на практиці
 - 1.1.3 Організація виборів
 - 1.2 Політична конкуренція
 - 1.3 Підзвітність виконавчої гілки влади законодавчій
 - 1.3.1 Вплив законодавчої гілки влади на виконавчу
 - 1.3.2 Інституційна автономія законодавчої гілки влади
 - 1.3.3 Особливі повноваження законодавчої гілки влади
 - 1.3.4 Інституційна спроможність законодавчої гілки влади
 - 1.3.5 Умови для опозиції
 - 1.4 Свобода ЗМІ
 - 1.5 Право на об'єднання та мирні зібрання
2. ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА
 - 2.1 Незалежне, професійне судочинство
 - 2.1.1 Призначення, підвищення та звільнення
 - 2.1.2 Інституційна незалежність
 - 2.1.3 Повноваження судової гілки влади
 - 2.1.4 Підзвітність та прозорість
 - 2.2 Захист цивільних свобод
 - 2.3 Рівні можливості
3. ЯКІСТЬ УРЯДУВАННЯ
 - 3.1 Контроль за корупцією
 - 3.2 Незалежна, професійна публічна адміністрація
 - 3.2.1 Законодавче забезпечення державної служби
 - 3.2.2 Інституційні рамки
 - 3.2.3 Умови працевлаштування та винагороди
 - 3.2.4 Процедури прийняття на роботу, підвищення та звільнення
 - 3.3 Вироблення та координація політики
 - 3.4 Розробка бюджету та його виконання
 - 3.5 Внутрішній та зовнішній аудит
 - 3.6 Державні закупівлі
4. РИНКОВА ЕКОНОМІКА
5. СВОБОДА, БЕЗПЕКА та ПРАВОСУДДЯ
 - 5.1 Візовий діалог
 - 5.2 Міграція та притулок
 - 5.3 Облаштування кордонів
 - 5.4 Безпека
 - 5.4.1 Організована злочинність
 - 5.4.2 Відмивання грошей, включно з фінансуванням тероризму
 - 5.4.3 Торгівля людьми
 - 5.4.4 Наркотики
 - 5.4.5 Митна політика (застосування законодавства)
 - 5.5 Правосуддя
 - 5.5.1 Затримання та позбавлення волі
6. ЕНЕРГЕТИКА та ТРАНСПОРТ
 - 6.1 Енергетика: наближення законодавства
 - 6.1.1 Енергетична спільнота
 - 6.1.2 Застосування «Енергетичних пакетів» ЄС
 - 6.2 Енергетична політика
 - 6.2.1 Інституційне забезпечення енергетичного ринку
 - 6.2.2 Енергоефективність
 - 6.3 Транспорт: регуляторна політика
7. НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ
 - 7.1 Політика у сфері навколишнього середовища
 - 7.2 Ефективність використання ресурсів
 - 7.3 Зміна клімату
 - 7.4 Стан навколишнього середовища
8. ОСВІТА та КОНТАКТИ МІЖ ЛЮДЬМИ
 - 8.1 Болонський процес
 - 8.2 Політика у сфері культури, молоді, інформаційного суспільства, медійна та аудіовізуальна політика

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

1. КООРДИНАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ
2. АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА
3. ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
4. КООРДИНАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ДОПОМОГИ

Вимір зв'язків з ЄС

СЕКЦІЯ	УКРАЇНА	МОЛДОВА	БІЛОРУСЬ	ГРУЗІЯ	ВІРМЕНІЯ	АЗЕРБАЙДЖАН
ЗАГАЛОМ	0.60	0.70	0.19	0.53	0.42	0.32
ПОЛІТИЧНИЙ ДІАЛОГ	0.94	0.75	0.28	0.56	0.64	0.50
ТОРГІВЛЯ та ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ	0.78	0.74	0.10	0.57	0.61	0.54
СВОБОДА, БЕЗПЕКА та ПРАВОСУДДЯ	0.81	0.85	0.11	0.47	0.19	0.08
ЕНЕРГЕТИКА та ТРАНСПОРТ	0.34	0.38	0.24	0.35	0.09	0.37
ОСВІТА та КОНТАКТИ МІЖ ЛЮДЬМИ	0.48	0.64	0.26	0.59	0.51	0.27
ДОПОМОГА ЄС	0.28	0.87	0.16	0.62	0.48	0.15

Вимір наближення до стандартів ЄС

СЕКЦІЯ	УКРАЇНА	МОЛДОВА	БІЛОРУСЬ	ГРУЗІЯ	ВІРМЕНІЯ	АЗЕРБАЙДЖАН
ЗАГАЛОМ	0.57	0.67	0.37	0.63	0.57	0.49
ДЕМОКРАТІЯ	0.64	0.72	0.20	0.54	0.47	0.31
ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА	0.60	0.61	0.23	0.63	0.51	0.42
ЯКІСТЬ УРЯДУВАННЯ	0.62	0.79	0.35	0.71	0.74	0.46
РИНКОВА ЕКОНОМІКА	0.45	0.59	0.43	0.63	0.61	0.55
СВОБОДА, БЕЗПЕКА та ПРАВОСУДДЯ	0.76	0.94	0.43	0.67	0.47	0.76
ЕНЕРГЕТИКА та ТРАНСПОРТ	0.34	0.46	0.16	0.37	0.52	0.31
НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	0.49	0.60	0.67	0.66	0.61	0.37
ОСВІТА та КОНТАКТИ МІЖ ЛЮДЬМИ	0.68	0.64	0.45	0.81	0.64	0.77

Інституційне забезпечення європейської інтеграції

СЕКЦІЯ	УКРАЇНА	МОЛДОВА	БІЛОРУСЬ	ГРУЗІЯ	ВІРМЕНІЯ	АЗЕРБАЙДЖАН
ЗАГАЛОМ	0.68	0.88	0.20	0.92	0.32	0.28
КООРДИНАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ	0.50	1	0	1	0.25	0.25
АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА	0.77	0.50	0	0.67	0.33	0.17
ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	0.75	1	0	1	0.50	0
КООРДИНАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ДОПОМОГИ	0.70	1	0.80	1	0.20	0.70

¹ Шкала 0–1. «1» має різне значення у різних частинах Індексу. Це може бути теоретичний, або емпіричний показник. У більшості розділів «1» отримувала країна з найкращою ситуацією і «0» — з найгіршою, серед шести країн. Але були винятки: у секції «Ринкова Економіка» країни порівнювалися по відношенню до усього посткомуністичного регіону (країни, охоплені звітами ЄБРР); у секціях «Енергетика та Транспорт» та «Навколишнє середовище» застосовувався змішаний підхід — порівняння між шести країнами, а також у контексті посткомуністичного регіону чи ЄС-27 тощо.